Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2023, sp. zn. 23 Cdo 2178/2022, ECLI:CZ:NS:2023:23.CDO.2178.2022.1

Číslo: 47/2024

Právní věta:

Užití díla pro účely parodie na základě zákonné licence podle § 38g autorského zákona může spočívat rovněž v pozměnění audiovizuálního díla vložením nových záběrů a následném užití audiovizuálního díla v takto pozměněné podobě.

Ustanovení § 38g autorského zákona o zákonné licenci pro karikaturu a parodii, ve znění účinném od 20. 4. 2017 do 4. 1. 2023, se použije obdobně i pro předměty práv s autorským právem souvisejících.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.07.2023

Spisová značka: 23 Cdo 2178/2022

Číslo rozhodnutí: 47

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Analogie legis, Autorské dílo, Autorské právo, Duševní vlastnictví, Licence

Předpisy: § 10 odst. 1 o. z.
§ 38g zákona č. 121/2000 Sb. ve znění od 20. 4. 2017 do 4. 1. 2023

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 1. 2022, sp. zn. 3 Co 55/2021.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 25. 1. 2021, č. j. 32 C 2/2019-118, zastavil ve výroku I řízení co do návrhu na uložení povinnosti žalovanému odstranit reklamní spot s názvem „Kde jinde“ propagující skupinu ČEZ z facebookového profilu žalovaného umístěného na webových stránkách domény facebook.com, ve výroku II uložil žalovanému povinnost zdržet se neoprávněného užití autorského díla – reklamního spotu „Kde jinde“, ve výroku III uložil žalovanému povinnost uveřejnit v jeho profilu umístěném na webových stránkách domény facebook.com omluvu způsobem a ve znění specifikovaných ve výroku, a ve výroku IV uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni náhradu

nákladů řízení.

2. K odvolání žalobkyně i žalovaného Vrchní soud v Praze napadeným rozsudkem změnil výroky II a III rozsudku soudu prvního stupně tak, že žalobu o uložení povinnosti žalovanému zdržet se neoprávněného užití autorského díla – reklamního spotu „Kde jinde“ a povinnosti uveřejnit ve výroku specifikovanou omluvu v profilu žalovaného umístěném na webových stránkách domény facebook.com zamítl (první výrok), a uložil žalobkyni povinnost zaplatit žalovanému náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

3. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně, neztotožnil se však s jeho právními závěry. Na rozdíl od soudu prvního stupně odvolací soud s odkazem na rozsudek Soudního dvora Evropské Unie ze dne 3. 9. 2014 ve věci Johan Deckmyn a Vrijheidsfonds VZW proti Heleně Vandersteen a dalším, C-201/13, dovodil, že žalovaným upravený reklamní spot naplňuje znaky parodie ve smyslu § 38g zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění účinném do 4. 1. 2023.

4. Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že pro posouzení věci je významné, zda upravený reklamní spot vykazuje původní osobitost jinak než skrze zřetelné odlišnosti od parodovaného původního díla. Stejně tak nemusí být dle odvolacího soudu parodie racionálně připsatelná jinému autorovi než samotnému autorovi původního díla, týkat se samotného původního díla nebo uvádět zdroj parodovaného díla. Podstatnými znaky parodie naopak dle odvolacího soudu jsou tvůrčí návaznost (parodie evokuje existující dílo), zřetelná odlišnost a komické nebo ironické vyznění. Uplatnění výjimky pro parodii rovněž musí v konkrétní situaci respektovat přiměřenou rovnováhu mezi zájmy a právy osob uvedených v článcích 2 a 3 této směrnice na straně jedné a svobodou projevu uživatele chráněného díla na straně druhé.

5. Odvolací soud se proto neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že na daný případ nelze použít zákonnou licenci pro karikaturu a parodii proto, že by žalovaným upravený reklamní spot nevykazoval zřetelnou odlišnost od parodovaného díla. Odvolací soud oproti tomu zohlednil, že za situace, kdy je spot uveřejněn na facebookovém profilu žalovaného s vysvětlením, že jde o žalovaným upravený spot žalobkyně (vyšel přitom ze skutkového zjištění o obsahu znění tohoto vysvětlení, že „Skupina ČEZ, která má dnes valnou hromadu, si natočila skoro dokonalé reklamní video. Schválně říkáme skoro, protože ČEZ nesehnal ty správné záběry ze svých podniků. Naštěstí jsme zaskočili a video vylepšili. ČEZ je 4. největší znečišťovatel v Evropě. Vyplývalo to ze studie Poslední nádech, kterou jsme dnes představili, Jděte na: act.gp/last-gasp SDÍLEJTE, ať tuhle krásnou reklamu ČEZu vidí co nejvíc lidí!“), nelze dovozovat, že není racionálně připsatelný jinému autorovi. Odvolací soud tak uzavřel, že žalovaným upravený reklamní spot naplňuje znaky parodie, když vložením několika záběrů do parodovaného díla žalovaný zironizoval vyznění původního reklamního spotu.

6. Odvolací soud se při zohlednění tzv. tříkrokového testu podle § 29 odst. 1 autorského zákona a při poměřování možného omezení svobody slova žalovaného podle čl. 17 Listiny základních práv a svobod neztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že jednání žalovaného spočívající v úpravě a způsobu užití reklamního spotu žalobkyně je v přímém rozporu s běžným způsobem užití díla, jakož i oprávněnými zájmy žalobkyně. Dle odvolacího soudu musí být každému příjemci informace plynoucí z upraveného reklamního spotu jasné, že se jedná o „boj“ ekologické organizace za zdravější životní prostředí, kdy logicky jejím „protivníkem“ je velký producent emisí.

7. Žalovanému tak dle odvolacího soudu svědčí výjimka dle § 38g autorského zákona a jednání žalovaného proto dle odvolacího soudu není autorskoprávně závadným jednáním.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

8. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním s tím, že jeho přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), pro řešení otázek hmotného práva, na nichž napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí a které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny.

9. A to konkrétně otázek, zda zákonná licence pro karikaturu a parodii obsažená v ustanovení § 38g autorského zákona je aplikovatelná pouze na právo autorské, nebo se tato zákonná licence vztahuje i na práva související s právem autorským. V případě, že zákonná licence pro karikaturu a parodii se vztahuje i na práva související s právem autorským, klade žalobkyně otázku, zda žalovaný byl oprávněn užít předmětné dílo vložením několika nových záběrů do audiovizuálního díla (reklamního spotu) na základě této zákonné licence.

10. Nesprávnost právního posouzení věci spatřuje žalobkyně v tom, že žalobkyně jako výhradní licenční nabyvatelka je oprávněna domáhat se jak práv autora předmětného díla, tak práv výkonných umělců, navíc je majitelem práva výrobce zvukově obrazového záznamu. Má za to, že na uvedená související práva nelze ustanovení § 38g autorského zákona o zákonné licenci pro karikaturu a parodii použít, neboť ustanovení § 74 ani § 82 autorského zákona na toto ustanovení neodkazují.

11. Dle názoru žalobkyně navíc z rozhodovací praxe Soudního dvora plyne, že parodie se musí od původního díla zřetelně lišit a musí zde být tvůrčí návaznost, což úprava provedená žalovaným nesplňuje, neboť došlo pouze ke vložení několika dalších záběrů. Může tak dle žalobkyně dojít k záměně obou děl. Na to nemá dle žalobkyně vliv ani doprovodný komentář, který není součástí žalovaným upraveného díla a u něhož není zaručeno, že si ho každý divák při zhlédnutí díla přečte.

12. Kromě toho má žalobkyně za to, že způsob užití předmětného díla žalovaným nenaplnil podmínky tzv. tříkrokového testu podle § 29 odst. 1 autorského zákona, neboť dílo bylo užito v rozporu s běžným způsobem užití díla a tímto užitím byly nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora, když toto dílo bylo upraveno a užito speciálně za účelem poškození žalobkyně a současně ke zviditelnění a propagaci činnosti žalovaného bez nutnosti využití nemalých finančních prostředků nutných k vytvoření legálního reklamního sdělení, a to i za účelem rozšíření svého vlastního dosahu, zviditelnění a získání finančních prostředků nutných ke své činnosti.

13. Způsob užití předmětného díla není dle žalobkyně přípustný ani z hlediska poměřování kolize mezi svobodou slova podle čl. 17 Listiny základních práv a svobod a ochranou tvůrčí duševní činnosti podle čl. 34 Listiny základních práv a svobod. V této souvislosti žalobkyně odvolacímu soudu rovněž vytýká, že způsob posouzení kolize těchto ústavních práv, včetně dopadu do práv žalobkyně na ochranu jejího díla, ve svém rozhodnutí dostatečně neodůvodnil, a jeho rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné.

14. Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu změnil tak, že žalobě vyhoví, popřípadě aby jej zrušil a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení.

15. Žalovaný se k dovolání žalobkyně vyjádřil v tom smyslu, že je považuje za nedůvodné, a navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl.

III.
Přípustnost dovolání

16. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou, zastoupenou advokátem (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 o. s. ř.), posoudil, zda je dovolání přípustné.

17. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu,

pokud to zákon připouští.

18. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

19. Dovolací soud předesílá, že posoudil rozsah dovolání vymezený žalobkyní s přihlédnutím k celkovému obsahu dovolání (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) a dovodil, že proti nákladovému výroku napadeného rozsudku dovolání ve skutečnosti nesměřuje, neboť ve vztahu k tomuto výroku postrádá dovolání jakékoli odůvodnění. Kromě toho by proti tomuto výroku nebylo dovolání podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. přípustné.

20. Přípustnost dovolání nezakládají námitky žalobkyně, jejichž prostřednictvím vytýká odvolacímu soudu nepřezkoumatelnost jeho rozsudku pro nedostatek důvodů. Žalobkyně tím nepředkládá žádnou právní otázku, na jejímž vyřešení napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí, nýbrž tvrdí tím vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, k níž může dovolací soud přihlédnout pouze tehdy, je-li dovolání přípustné (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.). Podle § 237 o. s. ř. přípustnost dovolání může založit jen skutečnost, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, tedy otázky právní, kterými nejsou námitky dovolatele ke konkrétnímu procesnímu postupu soudu. Vada řízení sama o sobě přípustnost dovolání nezakládá (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. 23 Cdo 3500/2019, uveřejněný pod číslem 46/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 1453/2014, ze dne 4. 2. 2015, sp. zn. 23 Cdo 4905/2014, či ze dne 20. 2. 2018, sp. zn. 32 Cdo 3295/2017).

21. Dovolání je však přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení dovolatelkou předestřených otázek hmotného práva, jež dosud nebyly v rozhodování dovolacího soudu vyřešeny, a to, zda je zákonná licence pro karikaturu a parodii upravená v ustanovení § 38g autorského zákona ve znění účinném do 4. 1. 2023 aplikovatelná pouze na právo autorské (právo autorů k jejich dílům), nebo se tato zákonná licence vztahuje i na práva související s právem autorským (konkrétně na práva výkonného umělce a právo výrobce zvukově obrazového záznamu), a zda lze, popřípadě za jakých podmínek, v takovém případě užít dílo (resp. předměty práv s autorským právem souvisejících) vložením několika nových záběrů do audiovizuálního díla (reklamního spotu).

IV.
Důvodnost dovolání

22. Dovolání není důvodné, neboť rozhodnutí odvolacího soudu při vyřešení uvedených otázek nespočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

23. Právní posouzení věci je činnost soudu spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) vyhledané právní normy, jež vede k učinění závěru, zda a komu soud právo či povinnost přizná, či nikoliv.

24. Nesprávným právním posouzením věci je obecně omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutková zjištění), tj. jestliže věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

25. Podle § 29 autorského zákona, ve znění účinném do 4. 1. 2023, výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených zákonem a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora (odstavec 1). Volná užití a zákonné licence, s výjimkou licence úřední a zpravodajské (§ 34), licence pro školní dílo (§ 35 odst. 3), licence pro rozmnoženiny díla z vlastních sbírek pro archivní a konzervační potřeby [§ 37 odst. 1 písm. a)], licence pro dočasné rozmnoženiny (§ 38a), licence pro fotografickou podobiznu (§ 38b) a licence pro nepodstatné vedlejší užití díla (§ 38c), se vztahují pouze na dílo zveřejněné (odstavec 2)

26. Podle § 38g autorského zákona, ve znění účinném do 4. 1. 2023, do práva autorského nezasahuje ten, kdo užije dílo pro účely karikatury nebo parodie.

27. Podle § 74 autorského zákona, ve znění účinném do 4. 1. 2023, ustanovení § 2 odst. 3, § 4, 6, 7 a 9, § 11 odst. 4 a 5, § 12 odst. 2 a 3, § 13 až 16, § 18 až 23, § 25, 25a a 26, § 27 odst. 8, § 27a, § 27b, § 28, § 29, § 30 odst. 1, 2, 5 a 6, § 30b, § 31, § 34 písm. a) až c), § 35, § 37, 37a, 38a, § 38c, § 38e, 38f, § 39 až 44, 58, § 62 odst. 2 a § 64 odst. 2 a 4 platí obdobně i pro výkonného umělce a jeho výkony.

28. Podle § 82 autorského zákona, ve znění účinném do 4. 1. 2023, ustanovení § 2 odst. 3, § 4, § 6, § 9 odst. 2 až 4, § 12 odst. 2 a 3, § 13 až 16, § 18 až 23, § 25, § 25a, § 27 odst. 8, § 27a, § 27b, § 28, § 29, § 30 odst. 1, 2, 5 a 6, § 30b, § 31, § 34 písm. a) až c), § 35, § 37, 37a, 38a, § 38c, § 38e, § 38f, § 39 až 44 a § 62 odst. 2 platí obdobně i pro výrobce zvukově obrazového záznamu a jeho záznam.

K použití zákonné licence pro karikaturu a parodii na předměty práv s autorským právem souvisejících

29. Dovolatelce lze přisvědčit, že podle dikce ustanovení § 74 a § 82 autorského zákona, ve znění účinném do 4. 1. 2023, nebylo ustanovení § 38g upravující zákonnou licenci pro karikaturu a parodii uvedeno v taxativním výčtu ustanovení, jež se obdobně použijí pro výkonné umělce a jejich výkony a pro výrobce zvukově obrazových záznamů a jejich záznamy.

30. Správný je rovněž názor dovolatelky, že ustanovení o zákonných licencích podle autorského zákona lze uplatnit pouze v souladu s tzv. tříkrokovým testem upraveným v § 29 odst. 1 autorského zákona, a to i v případě, kdy se tato ustanovení použijí obdobně pro předměty práv s autorským právem souvisejících.

31. Zároveň však nelze opomenout, že soud při výkladu a použití právních norem není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku, přičemž je však nutno se vyvarovat libovůle a rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci (srov. nález pléna Ústavního soudu ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/96). V tomto smyslu představuje jazykový výklad pouhé prvotní přiblížení se právní normě, jejímž nositelem je právní předpis. Proto odpověď na otázku, zda je text zákona skutečně přesným vyjádřením právní normy, či zda je zapotřebí jej vykládat restriktivně nebo naopak extenzivně, nebo zda má být právní norma zpřesněna, mají dát další interpretační metody (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, ze dne 1. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2427/12 a ze dne 24. 4. 2019, sp. zn. I ÚS 1587/17).

32. V případě tzv. otevřené nepravé (teleologické) mezery v právu přichází v úvahu též soudcovské dotváření práva prostřednictvím analogického použití právní normy (ve smyslu § 10 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku). O takovou mezeru se jedná v případě, kdy argumenty teleologického výkladu, které jsou relevantní při interpretaci příslušného ustanovení, platí i pro

skutkové stavy, které nelze podřadit pod nejširší jazykový význam tohoto ustanovení. Stav, kdy pro jeden případ, znaky jehož skutkové podstaty jsou popsány v hypotéze právní normy, vyplývá z jejího jazykového výkladu určitý následek stanovený v dispozici, pro jiný případ však nikoliv, ačkoliv se teleologie tohoto ustanovení (vzhledem k hodnotám a principům, na nichž je založen právní řád) vztahuje stejně na oba případy, se neslučuje s principem hodnotové bezrozpornosti právního řádu a opodstatňuje závěr o neúplnosti zákona, kterou je možno a nutno dotvořit prostřednictvím judikatury. Vedle tzv. nepravé (otevřené) mezery v zákoně je dalším předpokladem pro užití analogie podobnost s jiným – právem výslovně upraveným – případem [srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2013, sp. zn. 32 Cdo 2309/2011, ze dne 24. 6. 2014, sp. zn. 32 Cdo 1519/2012, a ze dne 1. 6. 2017, sp. zn. 32 Cdo 2422/2015, popř. nálezy Ústavního soudu ze 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01, ze dne 8. 2. 2006, sp. zn. IV. ÚS 611/05, ze dne 21. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 717/05, a ze dne 6. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 3/06; v právní doktríně např. MELZER, F. Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 228, nebo PULKRÁBEK, Z. K problému otevřenosti (psaného) práva a možnostem jeho dotváření. Právník, 2000, č. 11, s. 1034].

33. Z tohoto hlediska je třeba především zohlednit, že zákonná licence pro karikaturu a parodii byla do českého právního řádu vtělena novelou autorského zákona č. 102/2017 Sb. s účinností od 20. 4. 2017, jako implementace čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. 5. 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

34. Uvedená směrnice stanoví (mimo jiné) taxativní výčet výjimek a omezení práva na rozmnožování a práva na sdělování veřejnosti, které mohou členské státy ve svém zákonodárství zavést (srov. odst. 32 jejího odůvodnění), a to jak pro právo autorské, tak práva s autorským právem související (srov. čl. 2 a 3 této směrnice). V případě těchto výjimek a omezení stanovených v čl. 5 odst. 3 této směrnice přitom není členským států uložena povinnost k jejich zavedení, jedná se pouze o fakultativní možnost (srov. např. rozsudek Soudního dvora ze dne 1. 12. 2011, ve věci Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a dalším, C-145/10).

35. Samotné znění uvedené směrnice přitom ani z terminologického hlediska neomezuje použití předmětné výjimky podle čl. 5 odst. 3 písm. k) pouze pro autorské právo (právo autorů k jejich dílům), nýbrž počítá s jejím uplatněním i pro práva s autorským právem související vymezená v čl. 3. Je tomu tak proto, že zatímco ustanovení čl. 5 odst. 3 této směrnice v případě některých výjimek či omezení používá přímo pojem „užití děl“, „užití díla“, naopak u výjimky podle čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice termín „dílo“ nepoužívá, nýbrž hovoří pouze o „omezení práv k užití pro účely parodie, karikatury nebo pastiše“.

36. Tuzemský zákonodárce využil možnosti stanovené uvedenou směrnicí ve vztahu ke všem výjimkám a omezením podle čl. 5 uvedené směrnice, avšak do 20. 4. 2017 nikoli pro účely karikatury, parodie nebo pastiše ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. k) této směrnice. Absence takové zákonné licence v autorském zákoně přitom byla v právní teorii dlouhodobě kritizována (za všechny srov. např. ŠALOMOUN, M. Právní aspekty humoru. Praha: C. H. Beck, 2011, str. 96, TELEC, I. Politická svoboda a právo duševního vlastnictví: střet hodnot. Právník, 2013, č. 3, str. 218, PRCHAL, P. Limity autorskoprávní ochrany. Praha: Leges, 2016, str. 206).

37. V této souvislosti rovněž nelze přehlédnout okolnosti implementace zákonné licence pro karikaturu a parodii v rámci legislativního procesu novelizace autorského zákona zákonem č. 102/2017 Sb. Z veřejně dostupných zdrojů (přístupných na https://odok.cz/portal/veklep/material/RACK9XLHA7VC) je patrné, že původní návrh zákona zpracovaný v gesci Ministerstva kultury (ze dne 23. 6. 2015, č. j. OVA 1063/15) odeslaný do připomínkového řízení se zavedením této zákonné licence nepočítal. Stalo se tak až později, a to zjevně pod vlivem připomínek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (ze dne 15. 7. 2015, č. j.

MSMT- 22525/2015-2) a Ministerstva zemědělství (ze dne 21. 7. 2015, č. j. 35402/2015-MZE-12153), a to s odůvodněním těchto ministerstev, že „se navrhuje využít možnosti dané právem EU a uzákonit zákonnou bezplatnou licenci pro parodie atd. z důvodu jejího používání zejména při výkonu svobody projevu a při tvůrčích návaznostech“, resp. že „vzhledem k možnostem daným unijním právem je vhodné doplnit do předkládaného materiálu výše navrženou úpravu. Nezbytnost této úpravy je dána rovněž skutečností, že vztah základních práv autorů a jiných osob není v Listině základních práv a svobod konkrétně upraven. Zároveň lze upozornit na slovenskou úpravu – „vládny návrh autorského zákona (tlač 1496)“, který tuto problematiku řeší obdobně. Ani jedna z uvedených připomínek přitom odkaz na obdobné použití této úpravy pro práva s autorským právem související neobsahovala.

38. Ministerstvo kultury posléze jako předkladatel návrhu uvedené připomínky akceptovalo a došlo k jejich zapracování vložením ustanovení § 38g (tj. v rámci Části první, Hlavy I autorského zákona) do návrhu předloženého dne 26. 8. 2015 k projednání vládě (srov. přílohu Vyhodnocení připomínkového řízení ze dne k návrhu ze dne 26. 8. 2015, č. j. MK – S 9317/2015). V této podobě byla nakonec úprava zákonné licence pro karikaturu a parodii vládou schválena a vládní návrh byl posléze přijat v zákoně č. 102/2017 Sb., aniž by v průběhu dalšího legislativního procesu byla otázka vtělení příslušných odkazovacích ustanovení pro použití tohoto ustanovení i pro práva s autorským právem související (§ 74, § 78, § 82 a § 86 autorského zákona) blíže projednávána.

39. Důvodová zpráva k této novele (sněmovní tisk č. 724/0, 7. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu, 2013-2017) přitom uvádí, že „Navrhuje se využít možnosti dané unijním právem, konkrétně čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29/ES, zavést zákonnou licenci pro užití autorských děl a jiných předmětů ochrany, u nichž to připadá v úvahu, pro účely karikatury a parodie. (…) Jde o jedinou dosud v autorském zákoně absentující fakultativní výjimku, která je v různých modifikacích obsažena v úpravách řady členských států EU a jejíž zavedení doporučuje ve svém nedávném usnesení k provádění citované směrnice Evropský parlament. (…) Jejím zavedením zůstává nedotčena možnost bránit se proti zásahům do příslušných práv prostřednictvím ochrany proti nekalé soutěži, ochrany osobnosti apod.“

40. Vzhledem k tomu, že ze shora uvedeného plyne, že jedním ze zásadních legislativních inspiračních zdrojů přijaté novely autorského zákona byla právní úprava slovenská, je namístě rovněž zohlednit, že podle tamního zákona č. 185/2015 Z. z., autorského zákona, se zákonná licence pro „karikatúru, paródiu, pastiš“ (§ 38) uplatňovala již od původního znění i pro práva s autorským právem související (§ 103, § 113, § 121, § 127).

41. Pro účely výkladu použité právní úpravy nelze rovněž přehlédnout, že dne 5. 1. 2023 vstoupila v účinnost další novela autorského zákona (zák. č. 429/2022 Sb.), která mimo jiné vtělila do ustanovení § 74, § 78, § 82 a § 86 příslušné odkazovací normy, čímž postavila najisto, že zákonná licence pro karikaturu a parodii (a nově též pro pastiš) podle § 38g autorského zákona se použije rovněž pro práva s autorským právem související. Důvodová zpráva (sněmovní tisk č. 31/0, 9. volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu, od roku 2021) v tomto směru k důvodům novelizace ničeho neuvádí. Z okolností přijetí zákona je pouze patrné, že se tak stalo v souvislosti s provedením směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. 4. 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES, jež toto původně fakultativní omezení autorského práva zavádí v částečném rozsahu pro členské státy jako obligatorní (srov. čl. 17 odst. 7 této směrnice).

42. K účelu a smyslu předmětné zákonné licence lze uvést, že její zákonné zavedení v autorském zákoně představuje způsob řešení střetu dvou ústavních práv, a to střetu základního práva na ochranu majetku ve smyslu čl. 11 Listiny základních práv a svobod či kulturního práva na ochranu tvůrčího duševního vlastnictví ve smyslu čl. 34 odst. 1 Listiny základních práv a svobod na straně jedné a politického práva na svobodu projevu a informace ve smyslu čl. 17 Listiny základních práv a

svobod. Proto v případě této zákonné licence nabývá na významu především obsah sdělení užitých předmětů ochrany a s tím související svoboda projevu, neboť vyjádření názoru je zpravidla primárním účelem karikatury a parodie (srov. nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. I. ÚS 3169/19).

43. Jak uvedeno již shora, řešení střetu těchto ústavních práv v nejširší možné podobě omezení autorského práva a práv souvisejících vyplývá z jednotného režimu práva unijního, jak je stanoven v čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29/ES. Účelem této harmonizace je (srov. odst. 3 odůvodnění směrnice 2001/29/ES) usnadnit uplatňování čtyř svobod vnitřního trhu v souladu se základními zásadami právních předpisů, a to zejména ochrany vlastnictví, včetně duševního vlastnictví (srov. čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie, jež má na základě čl. 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii, ve znění Lisabonské smlouvy ze dne 13. 12. 2007 pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, vyhlášené pod č. 111/2009 Sb. m. s., stejnou sílu jako zakládací smlouvy), a svobody projevu a informací (srov. čl. 11 Listiny základních práv Evropské unie). Je přitom nesporné, že parodie představuje prostředek vhodný k vyjádření názoru (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 3. 9. 2014, Johan Deckmyn a Vrijheidsfonds VZW proti Heleně Vandersteen a dalším, C-201/13).

44. Rovněž Evropský soud pro lidská práva při posuzování zásahu do základního práva na svobodu slova (srov. čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, vyhlášené pod č. 209/1992 Sb.) dospěl k závěru, že parodii je třeba přiznat obzvláště široký prostor pro uplatnění v kontextu svobody projevu. Jedná se o formu uměleckého vyjádření a společenského komentáře a díky svým neodmyslitelným rysům přehánění a zkreslování skutečnosti má přirozeně za cíl provokovat a agitovat (srov. např. rozsudky ze dne 25. 1. 2007, ve věci č. 68354/01, Vereinigung Bildender Künstler proti Rakousku, a ze dne 22. 3. 2016, ve věci č. 70434/12, Sousa Goucha proti Portugalsku).

45. Byť z výše uvedeného vymezení smyslu a účelu parodie jako zákonného důvodu pro omezení práv podle autorského zákona plyne, že pojmové znaky parodie je třeba vztahovat především k samotnému obsahu, který je prostřednictvím parodovaného díla vyjádřen, přesto by při nepoužití této zákonné licence pro předměty práv s autorským právem souvisejících došlo vzhledem k obvyklému společnému hospodářskému uplatnění těchto (nehmotných) chráněných předmětů (jejich hospodářské souvislosti), popř. vzhledem k jejich povahové (mimoprávní) tvůrčí spjatosti (jak je tomu právě v případě audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů) v konečném důsledku k vyřazení podstatného okruhu děl z režimu bezúplatného užití na základě autorským zákonem připuštěného důvodu, neboť možnost užití těchto předmětů pro účely dané zákonné licence by byla ve skutečnosti podmíněna udělením svolení ostatních majitelů práv podle autorského zákona k dalším (nehmotným) předmětům ochrany, k jejichž společnému užití v takové případě obvykle (popř. nevyhnutelně) dochází.

46. Jinak řečeno, z možnosti parodování v režimu bezesmluvního užití podle autorského zákona by byla reálně vyloučena všechna díla v provedení výkonnými umělci nebo díla zachycená na zvukový nebo zvukově obrazový záznam (popř. vysílaná rozhlasovým nebo televizním vysíláním), tedy včetně veškerých děl audiovizuálních. Při zohlednění výkladového principu objektivního teleologického výkladu a interpretačního argumentu předpokladu racionálního zákonodárce (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2015, sp. zn. 31 Cdo 2459/2012, uveřejněný pod číslem 57/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo též nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 69/06, a ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10) lze těžko ve vztahu k takovému důsledku shledávat záměr zákonodárce (srov. obdobně v právní teorii např. MYŠKA, M.: § 38g. In POLČÁK, R., a kol.: Autorský zákon. Praktický komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2020, s. 394).

47. V tomto směru je třeba rovněž zohlednit, že parodovatelná nejsou pouze autorská díla, nýbrž za účelem dosažení parodického účinku lze užít i výkon výkonného umělce, stejně jako zvukový nebo zvukově obrazový záznam. Zejména pak s ohledem na rozmach služeb informační společnosti a

platforem určených k uživatelskému sdílení informací a vlastní tvorby (user-generated content) by opačný závěr činil z předmětné zákonné licence málo užitečný institut, neschopný v současnosti plnit v podstatném rozsahu svůj sledovaný účel.

48. Jinak řečeno, u podstatného okruhu parodovaných děl by tak existovala širší či užší skupina osob, která by mohla v souvislosti s užitím parodovaného díla uplatnit svá práva podle autorského zákona, ačkoli samotný autor by byl v uplatnění svých práv zákonem omezen. V konečném důsledku by tak právům souvisejícím s právem autorským byla takto poskytnuta vyšší ochrana, než jaká by byla poskytnuta samotnému právu autorskému.

49. Ostatně i Soudní dvůr v tomto směru uvádí, že v případě, že členský stát zavedl zákonnou licenci pro účely parodie, musí výklad tohoto pojmu v každém případě umožnit zachování užitečného účinku takto stanovené výjimky a být v souladu s jejím účelem (srov. již shora citovaný rozsudek Soudního dvora ze dne 3. 9. 2014, Johan Deckmyn a Vrijheidsfonds VZW proti Heleně Vandersteen a dalším, C-201/13).

50. Rovněž shora uvedený průběh legislativního procesu při zavádění předmětné zákonné licence značí, že novelizace ustanovení § 38g autorského zákona a příslušných odkazovacích ustanovení s účinností od 5. 1. 2023 neměla ve vztahu k právům s autorským právem souvisejícím za cíl zavést (zcela) novou normativní úpravu této zákonné licence oproti jejímu původnímu znění účinnému od 20. 4. 2017, nýbrž šlo o nápravu zákonodárcem nezamýšlené mezery v původní úpravě rozsahu použití této zákonné licence.

51. Byť tedy předměty práv s autorským právem souvisejících nelze podřadit pod nejširší jazykový význam pojmu dílo podle § 38g autorského zákona, přesto i přes absenci příslušných odkazovacích ustanovení vede teleologie zavedení této zákonné licence k závěru o jejím použití obdobně i pro práva s autorským právem související, neboť opačný závěr by se neslučoval s principem hodnotové bezrozpornosti právního řádu, čímž je opodstatněn závěr o neúplnosti zákona, který je možno a nutno překlenout prostřednictvím judikatury.

52. Je třeba rovněž podotknout, že takovéto výkladové překlenutí vzniklé otevřené mezery v právu není v kolizi se zákazem rozšiřování výjimek a omezení autorského práva nad rámec čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice 2001/29/ES ani nepředstavuje jejich uplatnění mimo zvláštní případy stanovené v zákoně ve smyslu § 29 odst. 1 autorského zákona. Nejedná se totiž o zavedení nové výjimky či omezení, nýbrž pouze o vyložení smyslu a účelu výjimky do právního řádu již zavedené.

53. Vzhledem ke shora uvedenému proto dovolací soud dospěl k závěru, že právní úprava zákonné licence pro karikaturu a parodii podle autorského zákona obsahovala ve znění účinném od 20. 4. 2017 do 4. 1. 2023 tzv. otevřenou nepravou (teleologickou) mezeru. Tato mezera spočívala v tom, že ačkoli dle výslovného znění § 38g autorského zákona ve spojení s příslušnými odkazovacími ustanoveními (§ 74, § 78, § 82 a § 86) by se zákonná licence pro karikaturu a parodii měla použít pouze pro autorské právo (právo autorů k jejich dílům), tak argumenty shora uvedených relevantních výkladových hledisek platí i pro obdobné použití této zákonné licence pro práva s autorským právem související.

K užití audiovizuálního díla pro účely parodie

54. Jak uvedeno shora, zákonná licence k užití díla pro účely karikatury a parodie podle § 38g autorského zákona byla zavedena s účinností od 20. 4. 2017 pod vlivem úpravy stanovené v unijním právu podle čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29/ES.

55. Parodie přitom není pojmem, který by byl v tuzemském autorském právu zákonem definován. K

tomu Soudní dvůr ve svém rozhodování uvedl, že pojem „parodie“, který se nachází v ustanovení, jež je součástí směrnice a jež neobsahuje žádný odkaz na vnitrostátní právní řády, musí být považován za autonomní pojem unijního práva a vykládán na území Unie jednotně, na čemž nic nemění ani fakultativní povaha výjimky uvedené v čl. 5 odst. 3 písm. k) směrnice 2001/29/ES.

56. Soudní dvůr dále dovodil, že znakem parodie je, že evokuje existující dílo, přitom se od něj liší, a zároveň je komická nebo ironická. Naopak nemusí vykazovat původní osobitost jinak než skrze zřetelné odlišnosti od parodovaného původního díla, nemusí být racionálně připsatelná jinému autorovi než samotnému autorovi původního díla, nemusí se týkat samotného původního díla nebo uvádět zdroj parodovaného díla. Při konkrétním posouzení věci však musí být zohledněna přiměřená rovnováha mezi zájmy a právy osob uvedených v článcích 2 a 3 této směrnice na straně jedné a svobodou projevu uživatele chráněného díla, který se dovolává výjimky pro parodii ve smyslu čl. 5 odst. 3 písm. k) této směrnice, na straně druhé, přičemž je třeba přihlížet ke všem okolnostem dané věci (srov. již shora citovaný rozsudek Soudního dvora ze dne 3. 9. 2014, Johan Deckmyn a Vrijheidsfonds VZW proti Heleně Vandersteen a dalším, C-201/13).

57. Ze shora uvedeného vymezení autonomního unijního pojmu parodie pro účely zákonné licence podle § 38g autorského zákona proto plyne, že samo o sobě nevylučuje možnost bezesmluvního užití audiovizuálního díla pro tento účel, a to i formou pozměnění tohoto díla vložením několika nových záběrů a jeho následného užití v takto pozměněné podobě, neboť i takové pozměnění a následné užití může plnit svůj shora vymezený parodický účel.

58. Zda takové užití audiovizuálního díla v jeho konkrétní podobě naplňuje přiměřenou rovnováhu mezi zájmy autora na straně jedné a svobodou projevu uživatele chráněného díla na straně druhé, je třeba vždy posoudit individuálně podle konkrétních okolností dané věci.

Posouzení v poměrech projednávané věci

59. Vzhledem k výše uvedeným závěrům dovolacího soudu o tom, že se zákonná licence pro karikaturu a parodii ve znění účinném do 4. 1. 2023 použije obdobně i pro práva s autorským právem související (jejichž ochranu žalobkyně uplatňuje z titulu výhradní licenční nabyvatelky práv výkonných umělců a majitelky práva výrobce zvukově obrazového záznamu), přičemž užití audiovizuálního díla (a dotčených předmětů práv s autorským právem souvisejících) pro účely parodie může spočívat v jeho pozměnění vložením několika nových záběrů, postupoval odvolací soud správně, pokud vzhledem ke konkrétním okolnostem projednávané věci individuálně posoudil, zda způsob užití díla žalobkyně ze strany žalovaného naplnil znaky dovoleného užití díla (a dotčených předmětů práv s autorským právem souvisejících) podle předmětné zákonné licence.

60. Jak uvedeno již shora, žalobkyni lze přisvědčit v tom, že uplatnění zákonné licence pro karikaturu a parodii podle § 38g autorského zákona musí být vzhledem ke konkrétním okolnostem věci v souladu s tzv. tříkrokovým testem podle § 29 odst. 1 autorského zákona. Ostatně Soudním dvorem zdůrazněné zohlednění rovnováhy mezi zájmy autora na straně jedné a svobodou projevu uživatele chráněného díla na straně druhé je v případě předmětné zákonné licence přirozenou součástí posouzení podmínky bezesmluvního užití díla běžným způsobem, jímž nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora, ve smyslu tzv. tříkrokového testu.

61. Přitom sama skutečnost, že žalovaný užil dílo žalobkyně (a dotčené předměty práv s autorským právem souvisejících) v jeho podstatné části, resp. vložil do něj dodatečně některé (obsahově nesourodé) záběry, sama o sobě nepostačuje k závěru, že takové užití je v rozporu s běžným způsobem užití díla pro účely parodie, jímž by byly nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy žalobkyně, neboť vložením těchto záběrů do žalobkyní pořízeného reklamního spotu byla naplněna samotná podstata parodického užití původního díla (a dotčených předmětů práv s autorským právem

souvisejících) prostřednictvím ironického pozměnění (kritického zesměšnění) jeho původního poselství, jak vyplývá též ze shora uvedených výkladových závěrů Soudního dvora.

62. K tomu pak lze doplnit, že ze samotné (mimoprávní) podstaty umělecké tvorby a tvůrčích přístupů k jejímu parodování plyne, že pro právní posouzení bezesmluvního užití díla pro účely předmětné zákonné licence nemůže být významné, zda se karikaturou či parodií skutečně podařilo dosáhnout kýženého humorného apod. účelu, ať již by taková podmínka měla být hodnocena pohledem průměrného spotřebitele, informované (poučené) nebo odborné veřejnosti či jakkoli jinak. Rozhodující je v tomto směru pouze tvůrčí záměr uživatele vyjádřený konkrétním účelovým ztvárněním původního díla (předmětu práv s autorským právem souvisejících), jež musí směřovat k myšlenkovému vymezení se (uměleckému vyjádření názoru) vůči obsahové či formální podstatě původního díla (a dotčených předmětů práv s autorským právem souvisejících). Požadavek zřetelné odlišnosti parodie od původního díla (a dotčených předmětů práv s autorským právem souvisejících) přitom nelze zaměňovat s požadavkem původnosti jako pojmového znaku výtvorů považovaných za autorská díla podle § 2 odst. 2 autorského zákona.

63. Pro posouzení rozporu s obvyklým užitím předmětného díla (předmětů práv s autorským právem souvisejících), jímž by byly nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora (majitelů práv s autorským právem souvisejících), proto rovněž není sama o sobě významná skutečnost, zda v důsledku užití předmětného reklamního spotu žalobkyně došlo k přímému nebo nepřímému hospodářskému prospěchu na straně žalovaného (resp. že by uživatel díla či předmětu práv s autorským právem souvisejících nesměl takového prospěchu nikdy dosáhnout). Taková skutečnost, jak uvedeno shora, jednak není pojmovým znakem bezesmluvního užití díla (předmětu ochrany práv s autorským právem souvisejících) pro účely parodie, zároveň pak konkrétní podoba užití předmětného díla žalobkyně (a dotčených předmětů práv s autorským právem souvisejících) ze strany žalovaného zjevně směřovala právě k vymezení se vůči obsahu díla (a dotčených předmětů práv s autorským právem souvisejících) v podobě reklamního spotu a potažmo vůči konkrétní činnosti žalobkyně, jež měla být takto propagována. A to přípustnou formou zironizování (kritického zesměšnění) celkového vyznění obsahu tohoto reklamního spotu za účelem vyjádření názoru žalovaného na vliv činnosti žalobkyně na ochranu životního prostředí jako oblasti veřejného zájmu.

64. Proto nelze též pominout, že dle ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a Ústavního soudu požívá debata o věcech veřejných velmi silnou ochranu. Svoboda projevu totiž představuje jeden ze základních pilířů demokratické společnosti, jednu ze základních podmínek jejího pokroku a rozvoje každého jednotlivce, přičemž se vztahuje nejen na informace a myšlenky, které jsou přijímané příznivě či jsou považovány za neškodné či bezvýznamné, ale i na ty, které jsou nepříjemné, zraňují, šokují nebo znepokojují (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. 23 Cdo 3372/2018, popř. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2014, sp. zn. IV. ÚS 1511/13, a ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. II. ÚS 2051/14).

65. Věcí veřejnou je (kromě veškeré agendy státních institucí a činnosti osob působících ve veřejném životě) v zásadě vše, co na sebe upoutává veřejnou pozornost. Tyto veřejné záležitosti, resp. veřejná činnost jednotlivých osob, mohou být veřejně posuzovány (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2563/2009, popř. nález Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03). Tzv. osobou veřejného zájmu je proto v zásadě každý, kdo hraje roli ve veřejném životě, včetně osob veřejného zájmu na základě svého chování, např. pokud taková osoba na sebe nejprve upozorní nějakým kontroverzním činem a posléze se k dané věci vyjadřuje do médií (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3770/2011, uveřejněný pod číslem 31/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

66. Osoby dotčené debatou o věcech veřejných (tzv. osoby veřejného zájmu) proto požívají ve vztahu ke kritice jejich činnosti zásadně nižší ochrany než osoby soukromé sféry (srov. např. rozsudek

Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3770/2011, uveřejněný pod číslem 31/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 30 Cdo 464/2016).

67. Proto pokud žalovaný prostřednictvím parodování předmětného reklamního spotu žalobkyně naplnil účel své činnosti týkající se věci veřejného zájmu, nemůže být bez dalšího významné, zda je v této své činnosti úspěšný a zda mu v důsledku toho i mohl v určité formě vzniknout přímý nebo nepřímý hospodářský prospěch, a naopak žalobkyni určitá újma.

68. Namítá-li žalobkyně, že způsob pozměnění jí pořízeného díla ze strany žalovaného se ve výsledku dostatečně zřetelně neliší od původního díla, resp. zřetelným způsobem se vůči němu nevymezuje, v důsledku čehož může dojít k záměně obou děl k újmě žalobkyně, na což nemůže mít vliv ani doprovodný komentář žalovaného, pak žalobkyně pomíjí, že odvolací soud se ztotožnil se skutkovým zjištěním soudu prvního stupně, podle kterého žalovaný do reklamního spotu žalobkyně propagujícího ve své původní podobě kvalitu a přínosy činnosti žalobkyně vyvoláním idylické atmosféry ve vztahu k výrobě elektrické energie vložil naopak „hrozivé“ záběry (záběry lidí ležících v řadě s bílými či zelenými obličeji, s růží na hrudi, zakryté bílou plachtou evokující mrtvoly a záběry vytěžených uhelných dolů).

69. Dospěl-li odvolací soud za této situace k závěru, že musí být každému příjemci informace plynoucí z upraveného reklamního spotu jasné, že se jedná o „boj“ ekologické organizace proti velkému producentovi emisí za zdravější životní prostředí, čímž se žalovaný tímto způsobem vzhledem ke konkrétnímu obsahu a účelu užití původního parodovaného díla žalobkyně od tohoto díla dostatečně zřetelným (nezaměnitelným) způsobem jeho zironizování (kritického zesměšnění) odlišil, lze takový závěr odvolacího soudu považovat za správný.

Posouzení vad řízení

70. Vzhledem k přípustnosti dovolání přezkoumal dovolací soud podle § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. rovněž, zda řízení nebylo postiženo vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a shledal, že řízení před soudy obou stupňů takovými vadami netrpí.

71. A to ani žalobkyní namítanou vadou řízení spočívající v tvrzené nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku odvolacího soudu pro nedostatek důvodů. Otázka, za jakých okolností je možno považovat rozhodnutí odvolacího soudu za nepřezkoumatelné, byla v rozhodování dovolacího soudu již vyřešena a rozhodovací praxe dovolacího soudu se ustálila v závěru, že měřítkem toho, zda lze v dovolacím řízení považovat rozhodnutí odvolacího za přezkoumatelné, je především zájem účastníků řízení na tom, aby mohli náležitě využít dovolání jako opravného prostředku proti tomuto rozhodnutí. I když rozhodnutí odvolacího soudu nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nejsou podle obsahu dovolání na újmu práv účastníků řízení. Rozhodnutí odvolacího soudu je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů tehdy, když vůči němu nemůže účastník, který s rozhodnutím nesouhlasí, náležitě formulovat důvody dovolání, a ani soud rozhodující o tomto opravném prostředku nemá náležité podmínky pro zaujetí názoru na věc. Nelze pokládat za nepřezkoumatelné takové rozhodnutí, u něhož je všem účastníkům nepochybné, jak a proč bylo rozhodnuto (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, uveřejněný pod číslem 100/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 22 Cdo 3814/2015).

72. Kromě toho Ústavní soud opakovaně vysvětlil, že není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených

námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, a usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. III. ÚS 3122/09).

73. Z obsahu dovolacích důvodů formulovaných žalobkyní vyplývá, že jí bylo zřejmé, na základě jakých důvodů založených na ochraně práv podle autorského zákona dospěl odvolací soud za dané situace k závěru o naplnění podmínek zákonné licence pro karikaturu a parodii podle § 38g autorského zákona ve vztahu k žalobkyní uplatněné ochraně jejích subjektivních práv podle autorského zákona, a tudíž napadené rozhodnutí vadou spočívající v jeho nepřezkoumatelnosti netrpí.

74. Dovolací soud proto s ohledem na výše uvedené důvody dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je (při řešení právních otázek, pro které je dovolání žalobkyně přípustné) správné, proto dovolání žalobkyně podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.